

Shrnutí

Název mé práce je 'Základní prvky vztahu rodiče a dítěte (srovnávací studie)'. Hlavním cílem mé práce bylo srovnání práv a povinností rodičů a dětí v jejich vzájemném vztahu, a to jak v současnosti, tak i v minulosti, stejně jako v zahraničních státech. Snažila jsem se poskytnout úplný přehled v této tématice, neboť spousta rodičů stejně i dětí si nejsou plně vědomi všech svých práv a povinností. Nejdůležitějším právem a zároveň povinností je právo rodičů pečovat o jejich děti, jde však o špičku ledovce jejich práv. V současnosti jsou práva dětí silnější, zejména díky mezinárodnímu vývoji. Tento vývoj způsobil zdokonalení vnitrostátního rodinného práva, které mimo jiné posílilo práva dítěte. Podstatným stále zůstává, že práva rodičů jsou i nadále povinnostmi pro děti a v opačné verzi jsou práva dětí povinnostmi pro rodiče.

Tato práce je tvořena úvodem, třemi kapitolami a závěrem; jednotlivé kapitoly jsou dále děleny na podkapitoly. V úvodu je popis struktury této práce a stanovení hlavních cílů.

Kapitola první se věnuje historii práv a povinností rodičů a dětí. První podkapitola je věnována pravěku, kde po určitou dobu existoval matriarchát, a veškeré rozhodování o dětech bylo svěřeno matce. Následující kapitola byla věnována Římskému právu, kde veškerá práva a povinnosti byla svěřena do rukou otce, známého jako *pater familia*. On rozhodoval o životě a smrti, majetku, a dokonce i o osobním životě jeho dětí. *Pater familias* však tuto moc nevykonával pouze nad dětmi, ale zároveň i nad manželkou, otroky a dalšími členy rodiny. Třetí podkapitola zkoumá práva a povinnosti rodičů a dětí na Českém území. Tato podkapitola popisuje vývoj těchto práv a povinností na Českém území, počínaje v Českém Království, přes postupné utváření Československa až po přijetí Zákona o rodině v roce 1964. V této podkapitole jsem poukázala na to, že práva a povinnosti byly postupně svěřeny oběma rodičům. Tato práva byla nazývána rodičovská moc až do roku 1964. Po tomto roce jsou již nazývána jako rodičovská zodpovědnost.

Druhá kapitola je dělena do dvou podkapitol. První kapitola je věnována zákonu o rodině z roku 1964, a to jak v jeho původní verzi, tak i ve verzi po přijetí novely v roce 1998, která byla na tu dobu považována jako přelomová. Tato novela zavedla rodičovskou zodpovědnost, která byla zdůrazněna oproti rodičovské moci (v minulosti byla tato práva pojata v autoritářském smyslu, kdy rodiče měli moc nad dětmi, ve srovnání s pozdější úpravou rodičovské zodpovědnosti, dle níž je rodič odpovědný za dítě), stejně jako i další novinky. Jako další mělo významný vliv přijetí zákona o sociálně-právní ochraně dětí z roku 1998. V této části jsou zahrnuty i rozhodnutí soudů, které měly vliv na rodinné právo. Druhá

podkapitola je věnována rodinné části současného občanského zákoníku. Nejprve jsem se soustředila na popsání základních rozdílů mezi úpravou v občanském zákoníku a v zákoně o rodině. Následně jsem se soustředila na jednotlivá práva a povinnosti rodičů a dětí v jejich vzájemném vztahu ve srovnání s předchozími úpravami.

Třetí a zároveň poslední kapitola obsahuje práva a povinnosti rodičů a dětí v zahraničních státech, zejména ve státech s Anglo-americkým systémem, konkrétně pak některých státech USA, ve Velké Británii, Irsku, Skotsku, Austrálii, Kanadě a na Novém Zélandu. V této kapitole jsem poukázala na to, jak se naše úprava liší od úpravy rodinného práva v zahraničí. Zjistila jsem však, že se naše úprava zas zásadně neodlišuje. Práva a povinnosti rodičů a dětí v zahraničních státech jsou téměř shodná s jejich úpravou České Republice. Nicméně však existují práva, která v ČR nenalezneme, jako například rozhodování rodičů o vojenské povinnosti dítěte (v USA). Důležité je podotknout, že ve většině států jsou tato práva a povinnosti roztržena do několika norem.

V závěru této diplomové práce je zároveň i částečné shrnutí mé práce. Zároveň obsahuje i kritické zhodnocení, zda bylo dosaženo stanoveného cíle, kterým bylo srovnání práv a povinností rodičů a dítěte. Tato práva jsou značně obsáhlá a můj soukromý názor je, že jen malé procento rodičů a dětí zná všechna svá práva a povinnosti. Zároveň je důležité znát, že naše úprava se výrazně neodlišuje od zahraniční úpravy, a že rodina je na prvním místě ve všech demokratických státech.